

MUZEUM
EMIGRACJI
GDYNIA ul. Polska 1

www.POLSKA1.pl

PROGRAM

Program międzynarodowej konferencji naukowej Muzeum Emigracji w Gdyni pn.

POLACY I POLONIA W AMERYCE ŁACIŃSKIEJ: PRZESZŁOŚĆ I TERAŻNIEJSZOŚĆ

Gdynia, 27-28 październik 2016 r.

Agenda of the international scientific conference at the Emigration Museum in Gdynia

POLES AND POLISH DIASPORA IN LATIN AMERICA: PAST AND PRESENT

Gdynia, 27th-28th October 2016

I DZIEŃ / DAY 1

Godz. 8.00 – 9.00 – rejestracja / registration

Godz. 9.00 – 9.30 – przywitanie gości / official welcome

Godz. 9.30 – 10.30 – sesja otwierająca / opening session

Prowadzący sesję / Chairmen of the session:

prof. zw. dr hab. Władysław T. Miodunka oraz ks. dr Zdzisław Malczewski

prof. zw. dr hab. Adam Walaszek (Uniwersytet Jagielloński)

/ Emigracja z Polski i z Portugalii: dwa przypadki (czy różne?) 1500-1939

/ Emigração da Polónia e de Portugal: dois casos (será que diferentes?)

/ Emigration from Poland and Portugal: two cases. (Are they different?) 1500-1939

prof. zw. dr hab. Andrzej Chodubski (Uniwersytet Gdański)

/ Oblicze kulturowo - cywilizacyjne Polaków w Ameryce Łacińskiej

/ A imagem cultural e civilizatória dos poloneses na América Latina

/ Cultural and civilisation image of Poles in Latin America

dr Renata Siuda-Ambroziak (Uniwersytet Warszawski)

/ Problematyka przywództwa wśród Polonii brazylijskiej

/ A problemática da liderança entre os descendentes dos poloneses no Brasil

/ The problem of leadership among the Brazilian Polish diaspora

Honorowy Patronat Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy
The Honorary Patronage of the President
of the Republic of Poland Mr. Andrzej Duda

dr Rafał Raczyński (Muzeum Emigracji w Gdyni)

/ Tematyka Polonii latynoamerykańskiej w ekspozycji stałej, zbiorach oraz projektach Muzeum Emigracji w Gdyni

/ A temática dos descendentes dos poloneses na América Latina na exposição permanente, na coleção e nos projetos do Museu da Emigração em Gdynia

/ The issues of Latin American Polish diaspora in the permanent exhibition, the collection and projects of the Emigration Museum in Gdynia

---

10.30 – 11.00 – dyskusja / debate

11.00 – 11.30 – przerwa kawowa / coffee break

11.30 – 13.00 – sesja / session:

/ Historyczne aspekty polskiej obecności w Ameryce Łacińskiej

/ Aspectos históricos da presença polonesa na América Latina

/ Historic aspects of Polish presence in Latin America

Prowadzący sesję / Chairmen of the session:

prof. zw. dr hab. Adam Walaszek oraz prof. zw. dr hab. Andrzej Chodubski

dr hab. Jerzy Mazurek (Uniwersytet Warszawski, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego)

/ Polskie projekty kolonialno – osadnicze w krajach Ameryki Łacińskiej w okresie międzywojennym

/ Projetos coloniais e colonizadores poloneses nos países da América Latina no período entre guerras

/ Polish colonial and settlement projects in Latin American countries in the interwar period

prof. dr Thaís Janaina Wenczenovicz (Universidade Estadual do Rio Grande do Sul/UERGS)

/ História & Historiografia: olhares interpretativos sobre a Imigração Polonesa no Sul do Brasil

/ Historia i historiografia: spojrzenia interpretacyjne na polską imigrację na południu Brazylii

/ History and historiography: interpretative views on the Polish immigration in the south of Brazil

mgr Claudia Stefanetti Kojrowicz (University of Buenos Aires)

/ When the Allies Closed the Doors, General Perón Accepted Two Thousand Italian-Polish Marriages in the Post-War Era.

/ Kiedy sojusznicy zamknęli drzwi, General Peron w okresie powojennym przyjął dwa tysiące polsko – włoskich małżeństw

/ Quando os aliados fecharam a porta, General Peron aceitou dois mil casais poloneses-italianos

mgr Teresa Sońta-Jaroszewicz (Uniwersytet Warszawski)

/ Tułaczka uciekinierów polskiego pochodzenia z Marsylii do Ameryki Południowej podczas drugiej wojny światowej

/ O caminho errante dos refugiados da descendência polonesa da Marsilha à América Latina durante a Segunda Guerra Mundial

/ Wandering life of the refugees of Polish descent from Marseille to South America during World War II

mgr Aleksandra Pajek (Uniwersytet Warszawski)

/ Brazylia w wyobraźni – nadzieje i obawy polskich uchodźców na chwilę przed opuszczeniem Europy podczas drugiej wojny światowej

/ O Brasil na imaginação – esperanças e temores dos refugiados poloneses antes da saída da Europa durante a Segunda Guerra Mundial

/ Brasil in the imagination – hopes and fears of the Polish refugees right before leaving Europe during World War II

mgr Karolina Baraniak (Uniwersytet Wrocławski)

/ Polonia w Chile

/ Descendentes dos poloneses em Chile

/ Polish diaspora in Chile

13.00 – 13.45 – dyskusja / debate

13.45 – 14.45 – lunch

14.45 – 16.30 – sesja / session:

/ Zbiorowość polonijna w stanie Parana

/ Comunidade de descendência polonesa no Estado do Paraná

/ Polish community in the Parana state

Prowadząca sesję / Session chairwomen:

dr Renata Siuda – Ambroziak oraz prof. UMCS, dr hab. Katarzyna Krzywicka

prof. dr Mariléia Gärtner / prof. dr Luciane Trennephol da Costa (UNICENTRO – Universidade Estadual do Centro Oeste)

/ O mapeamento da cultura eslava no interior do Estado do Paraná no Brasil

/ Obecność kultury słowiańskiej w interiorze stanu Parana w Brazylii

/ The presence of Slavic culture in the interior of Parana state in Brazil

prof. dr Lenny A. Ureña Valerio (University of Michigan)

/ Constructing the Polish Nation from the Colonies: An Analysis of Settler Colonialism and the Establishment of Polish Colonies in Brazil

/ Tworząc naród polski od kolonii: analiza kolonializmu zasiedlania oraz tworzenie kolonii polskich w Paranie, Brazylia

/ Creando la nación polaca desde la colonia: Un análisis del colonialismo de repoblamiento

y el establecimiento de colonias polacas en Paraná, Brasil

prof. dr Rodrigo Augusto Kovalski (UNICENTRO – Universidade Estadual do Centro Oeste)

/ Desenvolvimento territorial sustentável com identidade cultural no estado do Paraná - Brasil : possibilidades e bloqueios.
/ Zrównoważony rozwój terytorialny z tożsamością kulturową w stanie Parana: możliwości i trudności
/ Sustainable territorial development with the cultural identity in the Parana state: opportunities and problems

prof. dr Ancelmo Schörner (UNICENTRO – Universidade Estadual do Centro Oeste)

/ Imigração Polonesa em Palmeira (PR): a Colônia de Santa Bárbara através das Memórias de Helena Orchanheski
/ Polska imigracja w Palmeiras (PR): kolonia Santa Barbara we wspomnieniach Heleny Orchanheski
/ Polish immigration in Palmeiras (PR): the colony of Santa Barbara in the memories of Helena Orchanhenka

prof. dr Nelsi Antonia Pabis (UNICENTRO – Universidade Estadual do Centro Oeste)

/ Educacao e cultura: as escolas dos imigrantes poloneses no sul do Parana
/ Edukacja i kultura: szkoły polskich imigrantów na południu Parany
/ Education and culture: the Polish immigrants' schools in the south of Parana

mgr Elisabeth Sylvia Janik (University of Vienna)

/ Una historia de éxito: Sebastian Woś Saporski y la inmigración polaca a Curitiba
/ Historia sukcesu: Sebastian Woś Saporski i polska imigracja do Kurytyby
/ A story of success: Sebastian Woś Saporski and Polish immigration to Curitiba

mgr Sonia Eliane Niewiadomski (UNICENTRO – Universidade Estadual do Centro Oeste)

/ Panorama atual da comunidade polono-brasileira no Cento-Sul do Parana
/ Współczesna panorama wspólnoty polsko-brazylijskiej w południowo-środkowej części Parany
/ Today's panorama of the Polish-Brazilian community in the southern and central parts of Parana

---

16.30 – 17.15 – dyskusja / debate

17.15 – 17.45 – przerwa kawowa / coffee break

17.45 – 18.45 – sesja / session:

/ Polonia latynoamerykańska jako obszar badawczy
/ Descendentes dos poloneses em América Latina como campo de pesquisa
/ Latin American Polish diaspora as a research area

Prowadzący sesję / Session chairwomen:

prof. UW, dr hab. Elżbieta Budakowska oraz dr hab. Karolina Bielenin-Lenczowska

prof. dr hab. Maria Skoczek / dr hab. Bogumiła Lisocka-Jaegermann (Uniwersytet Warszawski)

/ Polki i Polacy w latynoamerykańskich ośrodkach badawczych i na uczelniach wyższych. Zarys projektu badawczego
/ Polonesas e poloneses nos centros de pesquisa latino-americanos e nas universidades
/ Poles in Latin American research centres and universities. Outline of a research project

dr Krzysztof Smolana (Uniwersytet Warszawski, Archiwum Akt Nowych)

/ O nowych źródłach do dziejów Polonii latynoamerykańskiej
/ Das novas fontes na história dos descendentes dos poloneses na América Latina
/ About new sources in the history of the Latino American Polish Diaspora

mgr Joanna Łuba / dr Dominik Czapigo (Fundacja Ośrodka KARTA)

/ „Wywoływanie źródeł” – prezentacja projektu dokumentacyjnego Ośrodka KARTA i Biblioteki Polskiej im. Ignacego Domeyki realizowanego na terenie Argentyny
/ “Desenvolvendo as fontes” – apresentação do projeto documentário da KARTA Centro e da Biblioteca Ignacy Domeyko conduzido na Argentina
/ „Developing sources” – presentation of the documentation project by the KARTA Centre and the Ignacy Domeyko Polish Library conducted in Argentina

dr Michalina Petelska (Muzeum Emigracji w Gdyni)

/ Z Gwatemali do Gdyni. Digitalizacja kolekcji Andrzeja Bobkowskiego z PIASA przeprowadzona przez Muzeum Emigracji w Gdyni
/ De Guatemala a Gdynia. Digitalização da coleção Andrzej Bobkowski de PIASA conduzida pelo Museu da Emigração em Gdynia
/ From Guatemala to Gdynia. Digitalization of the Andrzej Bobkowski collection from PIASA conducted by the Emigration Museum in Gdynia

---

18.45 – 19.30 – dyskusja / debate

19.30 – uroczysta kolacja / official dinner

---

2 DZIEŃ / DAY 2

9.00 – 10.45 – sesja / session:

/ Wkład Polaków w rozwój społeczno – kulturowy krajów Ameryki Łacińskiej
/ Contribuição polonesa ao desenvolvimento socio-cultural dos países latino-americanos
/ Poles' contribution to the social and cultural development of the Latin America countries

Prowadzący sesję / Session chairwomen:

prof. dr hab. Maria Skoczek oraz dr hab. Bogumiła Lisocka-Jaegermann

prof. dr Henryk Siewierski (Universidade de Brasilia)

/ „Doutor Magico”: Piotr Ludwik Napoleon Czerniewicz i jego miejsce w historii medycyny i kultury brazylijskiej
/ “Doutor Mágico”: Piotr Ludwik Napoleon Czerniewicz e a sua posição na história da medicina e cultura brasileira
/ „Doutor Magico”: Piotr Ludwik Napoleon Czerniewicz and his position in the history of medicine and Brazilian culture

prof. UMCS, dr hab. Katarzyna Krzywicka (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

/ Działalność misyjna Zgromadzenia Świętego Michała Archanioła w Ameryce Łacińskiej
/ Atividade missionária da Congregação de San Miguel Arcanjo na América Latina
/ Missionary activity of the Congregation of Saint Michael the Archangel in Latin America

ks. dr Zdzisław Malczewski (Polska Misja Katolicka w Brazylii)

/ Polscy misjonarze w Brazylii. Od duszpasterstwa polonijnego do posługi w Kościele lokalnym
/ Missionários poloneses no Brasil. Do trabalho pastoral entre os descendentes dos poloneses até o ministério da Igreja local
/ Polish missionaries in Brazil. From pastoral work among the Polish diaspora to ministry in local Church

mgr Aleksandra Pluta (Universidade de Brasília)

/ Wkład polskich artystów w życie kulturalne Brazylii i Chile
/ A contribuição dos artistas poloneses na vida cultural do Brasil e Chile
/ Polish artists' contribution for the cultural life of Brazil and Chile

mgr Rhuan Targino Zaleski Trindade (Universidade Federal do Paraná)

/ Um cientista entre colonos: Czesław Bieżanko e os poloneses no sul do Brasil (1930-1934)
/ Polski naukowiec wśród osadników: Czesław Bieżanko i Polacy na Południu Brazylii (1930-1934)
/ Polish scientist among settlers: Czesław Bieżanko and Poles in the south of Brazil (1930-1934)

mgr Beata Bereza (Uniwersytet Warszawski)

/ Ludwik Margules – triumf pewnego stylu teatralnego
/ Ludwik Margules: triunfo de um estilo teatral
/ Ludwik Margules – triumph of the theatrical style

mgr Justyna Łapaj (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

/ Polonia i Polacy w wybranych krajach Ameryki Łacińskiej w kontekście wpływu ich działalności na rozwój tych państw oraz relacje z Polską
/ Descendentes dos poloneses e poloneses nos países escolhidos da América Latina no contexto do seu impacto no desenvolvimento dos países e relações com a Polônia
/ Polish diaspora and Poles in selected countries of Latin America in the context of their impact on the development of the countries and relations with Poland

---

10.45 – 11.30 – dyskusja / debate

11.30 – 12.00 – przerwa kawowa / coffee break

12.00 – 13.00 – sesja / session:

/ Literackie aspekty polskiej obecności w Ameryce Łacińskiej
/ Aspectos literários da presença polonesa na América Latina
/ Literary aspects of Polish presence in Latin America

Prowadzący sesję / Chairmen of the session:

dr hab. Jerzy Mazurek oraz prof. dr Henryk Siewierski

prof. Silvia Dapía (John Jay College & Graduate Center)

/ Reflections on Power in Gombrowicz's *Ślub* (The Marriage)
/ Refleksje na temat władzy w *Ślubie* Gombrowicza
/ Reflexões sobre o poder no “*Casamento*” de Gombrowicz

prof. UW, dr hab. Elżbieta Budakowska (Uniwersytet Warszawski)

/ Polska literatura etniczna w Brazylii w perspektywie socjologicznej
/ Literatura étnica polonesa numa perspectiva sociológica
/ Polish ethnic literature in Brazil in the sociological perspective

dr Anna Jamrozek-Sowa (Uniwersytet Rzeszowski)

/ Imigranci sukcesu. Bohaterowie opowieści Aleksandry Pluty
/ Imigrantes do sucesso. Os protagonistas da novela de Aleksandra Pluta
/ Successful immigrants. Protagonists of Aleksandra Pluta's tales

mgr Kalina Sobierajska-Wyborska (Uniwersytet Wrocławski)

/ Podróżniczka, emigrantka i kosmopolitka – sylwetka Marii Bochdan-Niedenthal
/ Viajante, emigrante e cosmopolita – o retrato da Maria Bochdan-Niedenthal
/ Female traveller, emigrant and cosmopolitan - the portrait of Maria Bochdan-Niedenthal

---

13.00 – 13.30 – dyskusja / debate

13.30 – 14.15 – lunch

14.15 – 15.30 – sesja / session:

/ Język i tożsamość zbiorowości polonijnych w krajach Ameryki Łacińskiej
/ A língua e identidade das comunidades polônicas nos países latino-americanos
/ The language and identity of the Polish communities in the countries of Latin America

Prowadzący sesję / Chairmen of the session:
dr Renata Siuda-Ambroziak oraz dr Rafał Raczyński

prof. zw. dr hab. Władysław T. Miodunka (Uniwersytet Jagielloński)

/ Język polski na tle bilingwizmu polsko-hiszpańskiego i polsko-portugalskiego w Ameryce Łacińskiej
/ A língua polonesa na perspectiva do bilinguismo polonês-espanhol e polonês- português na América Latina
/ Polish language in the perspective of Polish-Spanish and Polish-Portuguese bilingualisms in Latin America

dr Izabela Stąpor (Uniwersytet Warszawski)

/ Szakier, fiżon i trokować – o leksyce polskich osadników w Paranie (na podstawie Gazety Polskiej w Brazylii)
/ Szakier, fiżon i trokować – sobre a lexis dos colonos poloneses no Paraná (à base da Gazeta Polska no Brasil)
/ Szakier, fiżon i trokować – on the lexis of Polish settlers in Parana (based on Gazeta Polska [Polish Paper] in Brazil)

dr Anna Kaganiec-Kamińska (Uniwersytet Jagielloński)

/ Język polski a tożsamość Polonii argentyńskiej
/ A língua polonesa e a identidade polonesa na diáspora polonesa na Argentina
/ Polish language and Polish identity in Argentinian Polish diaspora

dr hab. Karolina Bielenin-Lenczowska (Uniwersytet Warszawski)

/ Dziedzictwo kulturowe Brazylijczyków polskiego pochodzenia – praktyki językowe i jedzeniowe
/ Herança cultural dos brasileiros de origem polonesa – práticas lingüísticas e culinárias
/ Culture heritage of the Brazilians of Polish descent - linguistic and culinary practices

Katarzyna Rawska (Uniwersytet Warszawski)

/ W poszukiwaniu tożsamości narodowej Polonii argentyńskiej
/ Na procura da identidade nacional dos descendentes dos poloneses na Argentina
/ In the search of Argentinian Polish diaspora's national identity

---

15.30 – 16.00 – dyskusja / debate

16.00 – 16.15 – przerwa kawowa / coffee break

16.15 – 17.15 – sesja / session:

/ Ludność żydowska z ziem polskich w Ameryce Łacińskiej
/ População judia das terras polonesas na América Latina
/ Jewish people from the Polish territories in Latin America

Prowadzący sesję / Chairmen of the session:
dr Krzysztof Smolana oraz dr Michalina Petelska

prof. dr Maria Luiza Tucci Carneiro (Universidade de São Paulo)

/ Testemunhos de judeus poloneses sobreviventes do Holocausto: ecos e vozes de um genocídio
/ Świadczenia polskich Żydów, którzy przeżyli Holocaust: echa i głosy ludobójstwa
/ Accounts of the Polish Jews who have survived the Holocaust: the voices and echoes of genocide

